

De Oeso licht de Nederlandse watersector door. Een internationale delegatie reisde naar Nederland om te kijken of het waterbeleid klaar voor de toekomst is. Zijn we wel zo goed als we denken?

Oeso adviseert over toekomst Nederlandse waterbeleid

Staat de watersector wel open voor kritiek?

Ondanks dat hoogwater vaak voorkomt, zoals hier in de IJssel, houden Nederlanders zich niet echt bezig met de risico's van wateroverlast en overstromingen. De Oeso bepleit een versterking van 'water awareness' in Nederland.
(foto: Wikimedia Commons).

Door Esther Rasenberg

Het is de omgekeerde wereld. Waar Nederlanders in tal van landen worden binnengehaald als de wonderdokters van het water, komt de Organisatie voor Economische Samenwerking en Ontwikkeling (Oeso) nu naar ons land om het waterbeleid kritisch door te nemen op zijn toekomstbestendigheid. De internationale onderzoekers zijn uitgenodigd door het ministerie van Infrastructuur en Milieu (I&M) en de Unie van Waterschappen (UvW). Eind september was het eerste bezoek van de onderzoekers, valt er al iets op te maken? Het ministerie hult zich het liefst in stilzwijgen, totdat het Oeso-verslag volgend jaar op tafel ligt. I&M-woordvoerder Yvonne Doorduyn wil wel vertellen waarom de internationale organisatie is gevraagd voor het onderzoek. "Op het gebied van 'water governance' mogen we stellen dat Nederland het goed voor elkaar heeft, al kunnen dingen op onderdelen altijd beter. Maar ook wij hebben de wijsheid niet in pacht. We worden geconfronteerd met vraagstukken die zich niet helemaal laten voorspellen, zoals klimaatverandering (stijging zeespiegel en extremer weer) en toenemende verstedelijking. Daarom zoeken we de dialoog met de Oeso. Zij hoeven ons geen kant-en-klare oplossingen te bieden, maar kunnen ons wellicht op het spoor zetten van nieuwe ideeën voor een toekomstbestendig waterbeheer."

Oeso zal in maart 2014 komen met aanbevelingen voor de organisatie van het waterbeheer en -bestuur voor de komende vijftig jaar. Minister Melanie Schultz van Haegen van Infrastructuur en Milieu zal het rapport in het voorjaar in ontvangst nemen. Daarna volgt een kabinetsadvies en zal de Tweede Kamer er zich over buigen.

De organisatie van de Nederlandse watersector staat ter discussie sinds er in het regeerakkoord ingrijpende veranderingen voor het openbaar bestuur zijn voorgesteld. Het Oeso-onderzoek zal een toekomstperspectief schetsen waarop de politiek eventueel haar beslissingen over de inrichting van de watersector kan baseren. Ook zal in het rapport duidelijk worden welke hiaten er in de sector bestaan. Het verklaart de vele gevoeligheden rondom het rapport.

Seminar

De internationale onderzoekers organiseerden tijdens hun bezoek van eind september een seminar in Den Haag. Daar spraken zij uitgebreid met bestuurders, wetenschappers en overige stakeholders uit de watersector over een breed scala aan onderwerpen. Vooraf hadden alle deelnemers een discussienotitie ontvangen waarin de Oeso voorlopige bevindingen presenteerde.

Thema's waren onder meer de regionale verschillen in het waterbeheer in Nederland en hoe daar in de toekomst mee om te gaan. Verder was er aandacht voor het principe 'de vervuiler betaalt', innovatie in de watersector, de link tussen ruimtelijke ontwikkeling en water. Ook de invloed van de toekomstige uitdagingen (zoals klimaatverandering, economische crisis en de stijging van de energieprijzen) op de Nederlandse watersector zijn uitgebreid besproken.

Stroomgebieden

Roy Tummers, directeur Water van de Vereniging voor Energie, Milieu en Water (VEMW) noemt de discussienotitie van de Oeso relevant en veelbelovend. "Er wordt een aantal relevante issues aangesneden. Zo is er gekeken naar de rol van stroomgebieden in de organisatie van het waterbeheer. Dat zijn nu lege hulzen. Het beheer is immers verdeeld over verschillende waterschappen. De Oeso doet de suggestie om de stroomgebiedbenadering door te voeren in de organisatie van het waterbeheer. Dat sluit namelijk veel beter aan bij de Europese Kaderrichtlijn Water."

VEMW vond het verder opmerkelijk dat er tijdens het seminar maar twee partijen aanwezig waren die de rekening van het waterbeheer betalen. Dat waren LTO Nederland en VEMW. "Je kunt je afvragen in hoeverre de watersector openstaat voor meningen van buiten en in staat is zichzelf te bekritisieren", merkt Tummers op.

In een gesprek met de Oeso-onderzoekers heeft VEMW aangeduid welke onderwerpen wat hen betreft wat nadrukkelijker in het eindrapport aan bod zouden mogen komen. "Wij denken dan aan verbetering van de efficiency van de afvalwaterketen, de versterking van de rol van de stroomgebieden en het gebrek aan transparantie en toezicht." Of die aspecten ook inderdaad meer aandacht krijgen, zal in maart volgend jaar in het definitieve rapport moeten blijken.

Waterbewustzijn

Een ander onderwerp dat de Oeso waarschijnlijk in Nederland op de agenda zal zetten is het gebrek aan waterbewustzijn. Als burgers zich bewust worden van overstromingsrisico's zijn zij eerder bereid te betalen voor oplossingen. Ook in Nederland is er sprake van een 'awareness gap', blijkt uit de gesprekken. Ondanks het feit dat 60% van het land onder zeeniveau ligt, zijn burgers onbekend met de risico's. Het opheffen van die kenniskloof is van belang voor het waterveiligheidsbeleid. Een woordvoerder van het ministerie van Infrastructuur en Milieu verwacht dat de Oeso Nederland zal adviseren om het waterbewustzijn te vergroten. Die aanbeveling zal zeker aansluiten bij het beleid dat minister Schultz van Infrastructuur en Milieu voert. Begin dit jaar vroeg zij in de media nog aandacht voor evacuatieplannen.

Taken afbakenen

Al eerder publiceerde de Oeso een beknopte analyse van de Nederlandse watersector. In maart 2012 tijdens het zesde Wereld Water Forum in Marseille presenteerde de organisatie een rapport over 'water governance' in zeventien landen. Wereldwijde

reorganisatie van het beheer is, volgens de Oeso, nodig om de toenemende vraag naar schoon water het hoofd te kunnen bieden en de watercrisis te bezweren. Voor Nederland kwamen uit dit onderzoek destijds aanbevelingen om de taken beter af te bakenen en de coördinatie tussen instituties en tussen de verschillende overheidslagen te verhelderen.

Water governance is voor de Oeso inmiddels een belangrijk speerpunt. In april organiseerde de Oeso internationaal overleg met 'multistakeholders' om te komen tot optimaal waterbeheer. Dat leidde tot het Water Governance Initiative, een wereldwijd platform waarin UvW-voorzitter Peter Glas de voorzittershamer mag hanteren. Tijdens de World Water Week in Stockholm presenteerde de Mexicaanse secretaris-generaal José Angel Gurría van de Oeso de rapporten 'Water Security for Better Lives' en 'Water and Climate Change Adaptation: Policies to Navigate Uncharted Waters'. Deze publicaties zullen in de toekomst wereldwijd voor veel overheden een belangrijke inspiratiebron zijn voor waterbeleid.

Secretaris-generaal van Oeso José Angel Gurría (foto: Oeso)

Oeso's waterdoelen in 2050

Volgens Oeso krijgen we in 2050 te maken met een toename van de watervraag van 55%, meer dan 40% van de wereldbevolking krijgt te maken met een ernstig watertekort en 20% van de wereldpopulatie wordt blootgesteld aan overstromingen. Dat blijkt uit het rapport 'Water security for better lives' dat de Oeso presenteerde tijdens de World Water Week in Stockholm. De Oeso waarschuwt dat een gedegen overheidsbeleid op het gebied van water steeds belangrijker zal worden. Secretaris-generaal José Angel Gurría van de Oeso pleit voor een focus op de behandeling van afvalwater en waterkwaliteit. Zo kan een kosteneffectieve waterbron worden geschapen. In dat kader wil Gurría meer aandacht voor 'good governance'. Bijvoorbeeld door het verminderen van schadelijke subsidies en de vele, verschillende lokale en regionale autoriteiten die belast zijn met waterbeheer.